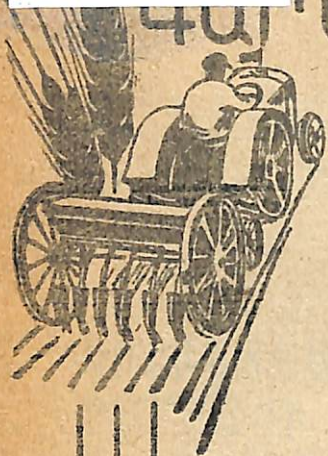

26. 380

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱ

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԿՈՆՏՆԵՆԵՐՆԵՐԸ
ԲԱՄԲԱԿԻ ԱՆԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԱՅՔԱՐԻ ԶԱԿԱՏՈՒՄ

ՊԵՏԱՐԱՏ
ՑԵՐԵԿԱՆ

1.9.3.1

26.07.2013

26380

05 JAN 2010

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

334.6:637+1633.41

U-25

այ

ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԲԱՄԲԱԿԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՅԲԱՐԻ ԶԱԿԱՏՈՒՄ

1465

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՔԱԴՐԱՆ 1931 թ.

15016-57

ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԲԱՄԲԱԿԻ
ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱԿԱՏՈՒՄ

Հնգամյա պլանի անցյալ տարվա առաջադրանքների գերակատարումը, մանավանդ ծանր ինդուստրիալի և մեքենա շինարարության ապարիզում, հնարավորություն է տալիս խորհրդային իշխանությանը հնգամյակի յերրորդ տարում ել ավելի մեծացնել գյուղատնտեսության ներդրումները, համեմատած նախորդ տարիների հետ: Պետությունն այսպիսով ավելի լեռնագանում այն ոգնությունը, վորը ցույց է տրվում գյուղին՝ չքավոր և միջակ տնտեսությունների կոլեկտիվացման, կուլակությունը՝ վորպես դասակարգ վերացնելու գործին: Ծանր ինդուստրիալի զարգացման խոշորագույն նվաճումները հրնարավորություն են տվել կուլակցությունը խոսել այժմ թեթև արդյունաբերության ել ավելի ընդլայնման մասին 16-րդ կուսհամագումարը հրահանգ ավելց՝ ամեն էիլով զարգացնելով ծանր ինդուստրիան, վորպես սոցիալիստական շինա-

բարության հիմնական բազա, «ուժեղացնել արդյունաբերության ախճուղերը, վորոնք արտադրում են մասսայական կարիքներն ապահովող ապրանքները»։ հարց է ծագում—խնչ է հարկավոր մեզ, վորպեսզի կարողանանք ապահովել այդ կարիքները.—իհարկե, անհրաժեշտ է մեծագույն չափով լաճնացնել հումքի բազան—հատկապես տեխնիկական բույսերի և առանձնապես բամբակի, վորպես տեքստիլ արդյունաբերության բազա։ 16-րդ կուսհամագումարի վորոշումներն այդ առթիվ կոլխոզ-մասսայի առաջ դնում են մեկ հիմնական խնդրը՝ ամրացնել բամբակագործության նվաճումները, ել ավելի լաճնացնել բամբակի ցանքսի տարածությունը և բարձրացնել բերքատվությունը։

Կան մարդիկ, վորոնք փորձում են հակադրել բամբակի ցանքսի տարածության լաճնացման խնդիրը բերքատվության բարձրացման խնդրին։ Հիշյալ յերկու հարցերի հակադրումը մեկը մյուսին—կոպիտ սխալ է։

Զպետք է մոռացության մատնել բայլչիկյան յերկրորդ գաղնանացանի շտաբ Հ. Կ. (բ) Կ. ղերեկտիվը, վորն առաջարկում է «հնգամյակի վերջում Անդրկովկասի բամբակի բերքատվությունը բարձրացնել վոչ պակաս, քան 70 տոկոսով»։ ուրեմն հասկանալի չե, վոր մեզ անհր-

աժեշտ է ել ավելի ընդարձակել բայլչիկյան պլքարը բամբակի ցանքսի տարածության լաճնացման և բերքի բարձրացման համար։

Պարզ է, թե ինչ կարևոր և պատասխանատու խնդիր է զրվում Հայաստանի բամբակագործական կոլտնտեսությունների առաջ։ Պալքարը բամբակի անկախության համար, պլքար է բամբակի ցանքսի լաճնացման և բերքատվության բարձրացման համար։ Միաժամանակ այդ նշանակում է պլքարել կոլխոզ վերելքի և կոլեկտիվ տնտեսությունների նյութական բազան ամրացնելու համար։

Բայլչիկյան առաջին գաղնանացանն անցավ գյուղի կուլակալին տարրերի կատարի ղեմադրությունից և պրոպագանդաների ներքո, կուլակությունն ամեն տեսակի ստոր միջոցների լե դիմում, վորպեսզի վիժեցնի բամբակացանի, բամբակը մշակելու և բերքահավաքի կամպանիաները։

Կուլակությունից հետ չելին մնում նաև նրա հավատարիմ ազենա—աջ և «ձախ» ոպորտունիստները, վորոնք պատերի տակ փափսում ելին պլանների անիրագործելի և վոչ ունալ լինելու մասին. սակայն շնորհիվ կոլխոզ մասսայի ակտիվության և գիտակցության, քաղաքի պրոլետարիատի ամուր ղեկավարության և գործնա-

կան ազնուության—կուլակության և նրա ազնուության հոլանդական շախմատները, կոլտոգները հրաշարավորություն ունեցան տարվա վերջին հիմնականում հաջող բաշխել տարվա լեկամուտը և առաջ բերել նոր հակալական կոլտոգ վերելք:

Որեցոր աճում, զարգանում և ամրանում են կոլտոգները:

Շրջան	1/12 1929թ.	1/9 1930թ.	1/1 1931թ.	1/3 1931թ.	20/2 1931թ.	Կոլտոգների քանակը
1. Ղուրդուղ.	13,8	20,10	26,4	29,3	34,0	18
2. Վաղպատ	5,5	14,5	18,0	20,5	23,4	40
3. Ղամաբուլ	8,8	13,7	15,4	21,0	22,8	54
4. Վեդի	2,5	4,4	5,6	7,0	10,3	15

Կոլտոգների աճման հետ միասին լայնանում և բամբակի ցանքսի տարածությունը, բարձրանում և բերքատվությունը:

Ըստ տարիների	Բամբակի տարածությունը կոլտոգներում	Բերքատվությունը՝		Շաբաթ-ցան	Պարբեր-տացում
		Հայաստանում	Կոլտոգներում		
1927 թ.	25				
1928 թ.	119				
1929 թ.	1104	6,4	7	430	256
1930 թ.	4622	7	7,5	452	1616
1931 թ.	15.000	11,25	11,7	100%	100%

1930 թ. բամբակացանի կամպանիան իր մի շարք թերություններով ապացուցեց այնուամենայնիվ բամբակացան շրջանների գործնական աշխատանքներով Կոմ կուսակցության հուլիսյան վորոշումների վոչ միայն կատարելու, այլ և գերակատարելու հնարավորությունը: Յերկրագնդի բամբակագործության պատմությունը չգիտի այնպիսի վճռական հեղաշրջում, վորին ականատես ենք մենք—Սորհրդային Միության մեջ:

	1929 թ. հազ. տոնն	1930 թ. հազ. տոնն
1. Միջին Ասիա և Կովկասում	764,8	987,4
2. Անդրկովկաս	56,2	64,7
3. Նոր շրջաններ	1,5	7,4
Ամբողջ Միության մեջ	893,5	10 9,9
Աճում %-ներով	104,5	131,6

Այդ հակալական թույլն ել ավելի յե աչքի ընկնում, յերբ մենք համեմատության մեջ ենք դնում Միության բամբակագործության զարգացման թվերը Ամերիկայի բամբակագործության ճգնաժամն արտահայտող թվերի հետ:

	Ամերիկա	Խորհրդային Միություն.
1926 թ.	18116	738
1927 թ.	12847	938
1928 թ.	14510	1208
1929 թ.	14745	1325

Այն ժամանակ, յերբ Միության բամբակագործութիւնը տարեց-տարի զարգանում է, Ամերիկայում այսօր հարց է դրված լա՛ն չափով կրճատել բամբակի ցանքսի տարածութիւնը։ Այդ հանգամանքը բղխում է կապիտալիստական լերկրներում առաջացած և որեցոր խորացող ընդհանուր տնտեսական ճգնաժամից։ Սակայն չնայած, վոր ընդհանուր առմամբ մեր բամբակագործութիւնը հսկայական քայլերով զարգանում է, այնուամենայնիւ 1930 թ. կուսակցութիւն կողմից առաջադրած ծրագիրը Հայաստանում թերակատարվեց։ Վորոշ կոլխոզներում աշխատանքի կազմակերպումը ճիշտ չի կատարվել, վորն առաջ է բերել դժվարութիւններ, թե պլանային տնտեսավարութիւն և թե գործադրված աշխատանքների արդյունքների հաշվառման համար։ Կոլխոզները սոցիալիստական մրցման և հարվածախնդրութիւն

մեթոդները քիչ են կիրառել։ Ընդհանուր առմամբ բացակայել է այդ մեթոդների գործադրումից առաջացած արտադրական—տնտեսական եֆեկտի հաշվառումը։ Բացի այդ, տեղ-տեղ բացակայել է նաև համապատասխան կարգադրութիւն, բրիգադային աշխատանք, հարջադների սխաւեմը, տեղի լեռնեցել աշխատանքից բացակայութիւններ, ցանքսերի վատ մշակում և վոռոգման ջրերի վոշ ռացիոնալ ոգտագործում։ Մատնանշված թերութիւնները բնական է, վոր պետք է բացասական տնտեսական արդյունք տային բոլոր բնագավառներում։ Կենց դրա հետևանքն է, վոր վորոշ կոլխոզներ թերակատարեցին իրենց ծրագիրը. ցանքսերը չորացան և ժամանակին չքաղհանվեցին, չջրվեցին բամբակի դաշտերը և այլն։ Այս և մյուս բոլոր պատճառները հաշվի առնելով, բամբակացան շրջանների կոլխոզները պետք է պատրաստվեն բայլշեվիկյան լերկրորդ զարնանացանին։

Բայլշեիկյան լերկրորդ զարնանացանը բամբակագործական կոլխոզների առաջ դնում է հսկայական ծրագիր՝ բամբակագործութիւն սոցիալիստական վերակառուցման, բամբակի բերքի բարձրացման և 100 տոկոսով ազրո-կոմպլեքսի աշխատանքի կիրառման ասպարիգում։ Համկոմկուսի դեկտեմբերյան պլենումի վորոշումների

հիման վրա՝ բամբակագործական շրջանները մինչև 1931 թ. գարունը պետք է կոլեկտիվացման լենթարկվեն 50 տոկոսով: Կասկածից դուրս է, վոր որեցոր աճող կոլխոզները ճիշտ ղեկավարման ներքո և համապատասխան ոգնությամբ ապահովում են կուսակցության կողմից նախատեսված ծրագրի իրագործումը: 1931 թ. ծրագրով կոլխոզները պիտի և ցանեն 15 000 հեկտար բամբակ, ընդդրկելով Հայաստանի 1931 թ. բամբակի ցանքսի 60 տոկոսը:

1931 թ. բամբակացան օրջանների կոլեկտիվացման յեւ բամբակացանի ծրագիրը

Շրջանի անունը.	Շրջ. կոլեկտիվացման տես. թիվը	Գարնան կոլեկտիվացման օրը	Կոլեկտիվացված անտեսութունների թիվը.	Շրջանի բամբակի ցանքսի տես. բաժնի տոկոսը.	Կոլխոզներում ցանվելիք տարած. տոկոսը	1931 թ. կոլխոզներում բամբակի ցանքսի տարած. թիվը.
1. Ղուրղուզ.	6745	56	3777	9863	70	7.000
2. Վաղպատ	9525	42	4000	7130	56	4.250
3. Ղամարլու	10137	40	4044	6232	55	3.450
4. Վեդի	3126	13	690	1775	20	50

Կոլխոզները պետք է տան լերկը/ն 176,085 ցենտներ բամբակ. լեթե այդ քանակը վերածե-

լու լինենք վոսկու, դա հավասար կլինի հսկայական քանակությամբ գանազան մեքենաների, վորոնց ներմուծումն ապահովում է յերկրի ծանր ինդուստրիայի զարգացումը և հետևապես գլուղատնտեսության մեքենայացման և ելեկտրիֆիկացիայի եւ ավելի արագ թափը:

Բացի 15.000 հեկտար բամբակ ցանելուց Հայաստանի կոլեկտիվ և խորհրդային տնտեսություններում այս տարի առաջին անգամ կատարվում է միանգամայն նոր խոշոր քաղաքական և տնտեսական նշանակութուն ունեցող աշխատանք — դա բամբակի մշակելն է սածիլով: Այդ աշխատանքը նույնպեւ հսկայական նշանակութուն ունի բամբակի ցանքսի տարածության լավացման և բերքատվության ասպարիզում. մեզ մոտ այդ աշխատանքն արդեն ձևանարկված է Վաղպատի, Ղամարլվի և Ղուրղուզուլու շրջանների կոլխոզներում 60 հեկտար տարածության վրա և Սարգսրաբատի ու Խորհրդային 3 ըգ տնտեսություններում 45 հեկտար տարածության վրա: Միջին Ասիայի սովխոզների և կոլխոզների պրակտիկ աշխատանքներն այդ ուղղությամբ իրավունք են տալիս մեզ ասել, վոր սածիլովոր բամբակի աշխատանքները խոշոր հեռանկարներ ունեն նաև մեր պայմաններում: Ինչ տնտեսական եֆեկտ է

տալիս սածիլավոր բամբակը. նա 1) բարձրաց-
նում է բամբակի բերքատվութիւնը. 2) ստաց-
վում է բարձր վորակի յերկարաթել բամբակ. 3)
սովորականից շուտ է ազատում դաշտերը—հե-
տևապես և հնարավորութիւնն է ստեղծում ժա-
մանակին կատարել աշենաձվարը և ձմռան արա-
տը. 4) հնարավորութիւնն է ստեղծում ռացիո-
նալ ոգտագործել ձմռան ամիսներում կոլխոզնիկ-
ների ազատ բանվորական ձեռքերը. 5) և վեր-
ջապես հնարավորութիւնն է տալիս աճեցնել մեր
կլիմայական սլայմաններին չհամապատասխանող,
ուշ հասնող յեղիպտական բամբակի տեսակները,
բամբակագործության վերակառուցման հիմնա-
կան գործոններին մեկն է հանդիսանում ա-
մուր մեքենայական բազան, հատկապես տրակ-
տորը, վորը հակառակ հին ագրոնոմների ամե-
նավատ մասի հետադիմական և ռեակցիոն թեո-
րիաների, համառ կերպով հաղթահարելով բոլոր
դժվարութիւնները, շրջում է բամբակի համալ-
նացրած դաշտերը և հիմնականում լուծում բամ-
բակագործական շրջանների ամենադժվարին և
սուր խնդիրը—բանվորական ձեռքի պակասի
խնդիրը. Այս տարի Հայաստանում՝ համաձայն
բարձրագույն մարմինների վորոշման՝ բամբակա-
գործական շրջաններում կազմակերպվել է յերեք
նոր մեքենատրակտորային կայաններ՝ Վաղարշա-

պատում, Ուլուխանլիում և Վերդիբասարում:
Բացի դրանից բավականին լայնացվել է մեկ
տարի գոյութիւն ունեցող Սարգաբաբատի մե-
քենատրակտորային կայանը:

Մեքենատրակտորային կայանի անունը	Տրակտորների քանակը	Տրակտորների ուժը
1. Սարգաբաբատ	66	800
2. Ուլուխանլու	35	475
3. Վաղարշապատ	39	600
4. Դավալու	10	150
	150	2.025

1931 թ. ամբողջ ագրո-կոմպլեքսը կոլխոզ-
ներում (ցանքսը, մեքենայով պարարտացումը և
այլն) կատարվելու չէ մեքենատրակտորային կա-
յանների միջոցով: Բամբակմիության ամբողջ
շրջանային ագրոպերսոնալը հանձնված լինելով
մեքենատրակտորային կայաններին, աշխատելու
յեն կոլխոզների ագրո-կոմպլեքսի գծով:

Ի՛նչ է մեքենատրակտորային կայանը. «մե-
քենատրակտորային կայանները, ինչպես և խոր-
հրդային տնտեսութիւնները հանդիսանում են
կուլակութիւն, վորպես դասակարգ, վերացնելու
և համատարած կոլեկտիվացման հենակետը» ա-
սում է Համկոմկուսի Կենտկոմը: Մեքենատրակ-
տորային կայանը—դա մեքենայական քաշող ու-

ժիւ և տեխնիկական կահավորման կենտրոնացման այն կետն է, վորը կոչված է արտադրական սպասարկութիւնը սույն տալու շրջակա կոլեկտիվ տնտեսութիւններին և աշխատավոր գյուղական տնտեսութիւնները—անշատ, հետամնաց և անկուտուր վիճակից տանել դեպի նոր—սոցիալիստական հիւսունքներով կազմակերպված խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութիւն, դեպի համայնական—կոլեկտիվ աշխատանք, դեպի կուլտուրական կյանք:

Թվերը բամբակադործական շրջանների որեցոր աճող կոլեկտիվացման մասին դալիս են ասելու, վոր հիմնականում աշխատավոր գյուղացիութիւնն ըմբռնել է և հասկացել կոլեկտիվ—խոշոր տնտեսութեան առավելութիւնն անհատականի հանդեպ. սրան ապացույց են ներքեում բերված թվերը, վորոք պարզ պատկեր են տալիս այն մասին, թե ինչ չափով է աճում տնտեսութեան յեկամուտը կոլխոզ մտնելու հետևանքով (տես եջ 15):

Անհրաժեշտ է լայն չափով մասնայականացնել լայնագ և ն կոլտնտեսութիւնն ելի վորձը, կազմակերպել հին, փորձված հարվածային կոլխոզներին ու կոլխոզուհիներին բրիգադաներ, բուքսիւրի տակ վերցնելով հետ մնացող կոլխոզները, պարզաբանել ու տեղն ու տեղը բուժել

Գ յ ու ղ	Աղգանուէն, անուն	Յեկամուտը 1929թ.	Յեկամուտը 1930թ.
1. Վաղարատ	Մատուրյան Յեղիշէ բատրակ	285	448
2. »	Բելոյան Ավագ բատրակ	325	511
3. Փարաքար	Աբովյան Յենոք բատրակ	300	555
4. Գուգքնդ	Դանելյան Հովհաննէս միջակ	388	516
5. »	Մաղմայրյան Վարդուշ միջակ	360	588-20 կ.
6. Փարաքար	Ավագյան Խաչատուր բատրակ	220	436
7. »	Աբովյան Անդրանիկ բատրակ	239	669
8. Իգլավու	Պետրոսյան Նիկոլ Հրափոր	410	836
9. Ղարաքիլիսա	Բոխյան Մաղակ Հրափոր	552	899
10. Մուլաղյորչա	Յաղուբյան Ներսէս միջակ	563	946-15 կ.
11. Աշտարակ	Մանյան Արտուշ բատրակ	463	828
12. Սամաղար	Աղաւթյան Սարգիս բատրակ	270	540
13. Ղարաքիլիսա	Դանիկյան Միքայել միջակ	664	893

աղալիսի կոլխոզներում հայտնաբերված հիւանդագին յերուկութիւնները, կոլխոզների և անհատականների լայն միացյալ ժողովներում լայն ինք-

նախնադատութեան կրօնի տակ յերևան հանել լողերներին, պոկողական տրամադրութիւն ունեցող անհատներին, սիմուլյանտներին և այլն, ել ավելի ուժեղացնել բացատրական և այլ աշխատանքները նորանոր հազարավոր աշխատավոր գյուղական տնտեսութիւններ կոլխոզներ ներգրավելու համար, ել ավելի լայնացնել կոլեկտիվ տնտեսութիւնների հոգերի տարածութիւնը: Հայաստանի Կոլխոզկէնտրոնը նախատեսնում է կազմակերպել 20 խոշոր բամբակագործական կոլխոզներ 200 հեկտարից փոքր պահած տարածութեամբ: Այդ տիպի կոլխոզներում բամբակի ցանքսը և հետագա մշակումը (քաղհան և այլն) կատարվելու յե հատուկ տրակտորներով և տրակտորային շարքացաններով ու քաղհան մեքենաներով:

Բացի մեքենատրակտորային կայաններից, կոլխոզների ծրագրի կատարման գործում մեծ դեր ունեն նաև խորհրդային տնտեսութիւնները: Խորհրդային տնտեսութիւնների անելիքներից մեկն է ծառայել կոլեկտիվ տնտեսութիւնների ագրո-արտադրական ոգնութիւն ցույց տալու գործին, իրենց խոշոր արհեստանոցներով, բարձր տիպի մեքենաներով, բարձրորակ մասնագետներով, հարուստ ագրոնոմիական փորձերով, կազմակերպված աշխատանքներով սովորեցնել

կոլեկտիվներին աշխատանքների ռացիոնալ կազմակերպման ձևերը, ցույց տալ միաժամանակ խոշոր տեխնիկական ոգնութիւն, հետևապէս և ոժտանդակել կոլխոզների լայնացմանը և տեխնիկական ամրացմանը:

Մոտենում է դաշտային աշխատանքների ժամանակը՝ բալլէիկյան գարնանացանի լրիվ կատարումը՝ նորանոր հազարավոր հեկտար բամբակի ցանքս, բերքաւութիւն բարձրացում—գտնվում է իրենց—կոլխոզնիկների ձեռքում:

Համատարած կոլեկտիվացումը, վորի ուղիով այժմ գնում է խորհրդային գյուղը,—կուլակի, նեպմանի, տերտերների և նմանների գերեզմանն է փորում: Հասկանալի յե, վոր գարնանացանի նախապատրաստական աշխատանքները ընթանում են այդ տարրերի և նրանց հավատարիմ ագենտ աջ և «ձախ» ոպորտյունիստների կատաղի դիմադրութեան ու պրովակացիաների ներքո: Այդ պայքարին դիմադրելու և բոլոր տեսակի պրովակացիաները հաղթահարելու և կանխելու համար կոլխոզներն ամենից առաջ պետք է լինեն լավ կազմակերպված և ունենան ուժեղ, գործունշ բատրակ-չքավորական խմբակներ: Բատրակ-չքավորական խմբակները, միացած կոլխոզմասալի և գյուղի ամբողջ աշխատավոր գյուղացիութեան հետ, քաղաքի պրակտաբիատի

15-016-57

ղեկավարութեամբ և ոգնւթյամբ պետք է շախ-
շախեն գլուղի դասակարգային թշնամուն: Յու-
րաքանչյուր կոխողնիկի և աշխատավոր բամ-
բակացանի պարտականութիւնն է հսկել, վոր-
պետքի կուլակը վոչ միայն հնարավորութիւն
չունենա աչապես թե այնպես հարվածել մեր
պլաններին, այլև հսկել, վորպետքի ինքը — կու-
լակը իրովին կատարի այն ծրագիրը, վորը
տրված է նրան պետութեան կողմից:

Յերկրորդ հանգամանքը, վորը և վճռական
նշանակութիւն ունի դարնանացանի աշխա-
տանքների հաջող ընթացքի գործում, դա կոլ-
խոգուհիներ, ի մասնակցութեան ապահովելն և
դարնանացանի աշխատանքներին:

Առանց կնոջ ակտիվ մասնակցութեան կոլ-
խոգի ամբողջ կյանքին, առողջ լեզ կայուն
կոլխոգ կառուցելը հնարավոր չէ: Այս հանգա-
մանքը անուշաման պետք է հաշիւ առնել և ա-
ռավելագույն չափով ապահովել կնոջ մասնակ-
ցութիւնը կոլխոգի արտադրական-տնտեսական
ղեկավարման և այլ աշխատանքներին:

Կնոջ աշխատանքը 100 տոկոսով ապահովե-
լու համար 1931 թ. բացվելու յին մսուրներ,
մանկապարտեզներ, մանկիւրապարակներ և այլն:
Հարկավոր է միայն, վոր կոլխոգ վարչու-
թեանները այնպես դասավորեն աշխատանքները,

վորպետքի մարերը հանդիստ կարողանան կա-
տարել իրենց վրա դրված պարտականութիւն-
ները:

Յերրորդ հանգամանքը, վորի վրա անհրա-
ժեշտ է դարձնել առանձին ուշադրութիւն և
վորի թույլ դրվածքի պատճառով բավականին
տուժել են անցյալ տարվա աշխատանքները —
այդ կոլխոգներում սոց. մրցման և հարվածաչ-
նութեան մեթոդների կիրառման խնդիրն է:
Ասում ենք թույլ դրվածքը, վորովհետև յիժե
վորեն տեղ այդ մեթոդները գործածվել են, ապա
միանգամայն բացակայել է այդ մեթոդների կի-
րառումից առաջացած տնտեսական եփեկտի
հաշվառումը: Մեր գործարաններում, գաւառնե-
րում, հանքերում և այլն, կուսակցութեան ղե-
կավարութեամբ և արհմիութեանների աշխա-
տանքներով լայն ծավալ են ստացել սոց. մրցումը և
հարվածաչնութիւնը: Չկա այժմ գործարան,
վոր սոց. մրցման պայմանագիր կնքած չլինի հա-
րիւն կամ ուրիշ քայլերի վրէժ գործարանի
հետ, անգամ յուրաքանչյուր գործարանում կան
հսկայական քանակութեամբ իրար հետ մրցող
բանվոր անհատներ, բրիգադներ, ցեխեր և այլն:
Դա յե հիմնական պատճառներից մեկը, վոր
հնարավորութիւն է տալիս մեզ կատարել հըն-
գամայն չորս տարում, իսկ արդշունաքերութեան

Վորոշ ճյուղերում՝ նույնիսկ 2/3—3 տարում: Սոցիալիստական արդյունաբերությունը պահանջում է գյուղից հումույթ, իսկ գյուղի սոցսեկտորի արտադրողականությունը բարձրացման ներկա թափը լրիվ չի կարող բավարարել արդյունաբերությունը, լեթե հիմնական բեկում չմտցվի կոլտոգների աշխատանքների մեթոդների մեջ: Այժմ վանից պետք է լայն ծավալել սոցմրցման և հարվածայնության մեթոդները, պայմանագրեր կնքել հարևան կոլտոգների հետ և կոլտոգի ներսում զանազան բրդադրների և անհատների միջև և անպայման ճշգրիտ հաշվի առնել ու մասնաշաղկանացի ստացված արդյունքները, կազմակերպել հասարակական դատ՝ կարգապահությունը խախտողների վրա, աշխատանքից ուշացողների, լոգրների, սիմուլյանաների վրա և այլն: Այս տարի մեր կոլտոգների աշխատանքների մեթոդները փոխելու բնագավառում արդեն ունենք հսկայական նվաճումներ, դա տարեկան արտադրական ծրագիր կազմելն է: Այսօր Հայաստանի կոլտոգներն ունեն ձեռքի տակ տարեկան արտադրական ծրագիր. «առաջնակարգ խնդիրներից մեկը, վորը պետք է լեռակետ ծառայի դարնանացանի և կոլտնտեսությունների 1931 թ. ամբողջ գործունեության համար, դա արտադրական ծրագիր կազմելն է»: Այդ աշխատանքը մեր կոլտոգներն արդեն կատարել են:

Այն հանգամանքը, վոր կոլտոգների արտադրական ծրագրի կազմելուն մասնակցել է կոլտոգի ամբողջ մասսան և գյուղի վորջ աշխատավորությունը, ունի այն նշանակությունը, վոր յուրաքանչյուր կոլտոգնիկ մանրամասնորեն քնննության է առել 1931 թ. արտադրական տարվա ընթացքում կատարվելիք բոլոր աշխատանքները և պարզ պատկերացնում է, թե ինչպիսի պարտականություն է դրվում իր վրա, տնտեսության վոր ճյուղն է, վոր ապահովում է կոլտոգի արագ զարգացումը, տարվա վոր շրջանն է, վոր պահանջում է առավելագույն աշխատանքի լարվածություն: Արտադրական ծրագիրն է, վոր պարզաբանում է և հաշվի առնում տնտեսության աշխատանքների համար պահանջվող նոր և նորոգման յենթակա մեքենաների, գործիքների, քաշող ուժի քանակը, ծրագրում է առուների մաքրման աշխատանքները, պարզում է պահանջվող անասնակերի, սերմի պարտունությունների քանակը, նրանց ոգտադործման ժամկետներն ու ձևերը:

Արտադրական ծրագրումն է, վոր մանրամասն հաշվի չէ առնվում այն ագրոնոմիական ու տնտեսական ոգնությունը, վորը կոլտոգը վորպես կազմակերպված տնտեսություն պետք է ցույց տա հարևան — այսօրվա անհատ — վաղվա կոլտոգնիկ աշխատավոր գյուղացուն:

Սակայն միմիայն արտադրական ծրագիր
ունենալը դեռ չի նշանակում, վոր կոլխոզում
արդեն ապահովված ե պլանային տնտեսավա-
րութիւնը: Յուրաքանչյուր կոլխոզիկ պետք
ե լավ ծանօթ լինի Հայաստանի Կոլտնտկենտ-
րոնի վերջին «Խնչպես կազմակերպել և գնա-
հատել ու հաշվի լենթարկել աշխատանքը» հրա-
հանդի հետ: Կոլխոզի հետագա աշխատանք-
ների հաջող ընթացքը կախված ե նրանից, թե
ինչ չափով կոլխոզը կկարողանա ճշգրիտ, հա-
մաձայն արտադրական ծրագրի կազմակերպել
աշխատանքը, դասավորել բանվորական և քաղո
ուժերը ու գործիքների ոգտագործումը, վոր-
պեսդի ապահոված լինի թե մաքսիմալ չափով
արտադրողականության բարձրացումը և թե
աշխատանքի վորակի լավացումը: Իսկ ինչպիսի
թերութիւններ են ունեցել սեր կոլխոզներն
անցյալ տարի աշխատանքի կազմակերպման,
գնահատման և հաշվառման բնագավառում, այդ
մասին ասված ե Կոլտնտկենտրոնի վերջին հրա-
հանգում:

Այդ հրահանգում ասված ե, վոր աշխա-
տանքը հաշվի յե առնվել և գնահատվել դրամա-
կան ցուցանիշն ըով, գո ծավարձային ձևը շատ
տեղերում չի կիրառվել, արտադրանքի նորմա-
ներ մշակված չեն յեղել և այդ նորմաները քրն-

նութիւն չեն առնվել արտադրական խորհրդակ-
ցութիւններում և ընդհանուր ժողովներում:
Սոց-մրցումն ու հարվածանութիւնը թույլ ե
կազմակերպված յեղել տեղերում, վորտ տեղերում
կնքված պայմանագրերը մնացել են թղթի վրա,
նրանց կատարումը չի ստուգվել, բերքի բաշխումը
տեղ-տեղ կատարվել ե ըստ շնչերի: Այս բոլորից
առաջացել ե աշխատանքի արտադրողականու-
թյան, վորակի և դիսցիպլինայի անկում. աշ-
խատանքի գնահատումը դրամական ցուցանիշ-
ներով առաջ ե բերել բացասական յերևույթներ,
այն ե՝ տարեկներջին կոլտնտեսութիւնը պարտք
ե մնացել Կոլտնտեսականներին, վորը չեր կա-
րող տեղի ունենալ, յեթե աշխատանքները գնա-
հատվին աշխատանքի որերով և ըստ վորակի:
Կոլտնտեսականն իրեն զգացել ե վարձու բան-
վորի դերում, վորի հետևանքով նրա մեջ չի ա-
ռաջացել շահագրգռվածութիւն, պատասխանա-
տութիւն զգացմունք դեպի Կոլտնտեսութիւն
աշխատանքները, բերքատութիւն բարձրացնելը
և զուլքի պահպանելը:

Այդ պատճառով Կոլտնտկենտրոնն առաջար-
կում ե միանգամայն նոր ձև աշխատանքի կազ-
մակերպման, գնահատման և հաշվառման համար,
վ որ մանրամասն ասում ե վերոհիշյալ հրահանգը:
Այդ հրահանգի հիմնական կետերը սրանք են.

Բոլոր կոլտնտեսություններից կազմակերպել բրիգադներ խառը (տարբեր աշխատանքների համար) և հատուկ աշխատանքների համար. բրիգադներին պետք է տալ հատուկ նարյադներ, կատարվելիք աշխատանքները նշելու համար պետք է ունենալ առանձին ցուցակներ, վորոնցում գրված պիտի լինի տվյալ բրիգադի կազմը, աշխատանքի տեսակը, քանակը, կատարման ժամկետը, գնահատումն աշխատանքի որերով և այլն:

Գործավարձը, արտադրանքի նորմաները և աշխատանքի գնահատումը կատարել աշխատանքի որերով գրուղատնտեսական բոլոր ճյուղերում թե անհատական և թե խմբակային ձևով: Արտադրանքի նորմաներ մշակելիս, վորպես չափանիշ պետք է ընդունել լավագույն կոլտնտեսական հարվածայինների արտադրանքի նորմաները: Այդ նորմաների հիման վրա յուրաքանչյուր կոլխոզ պետք է անցնի աշխատանքի գործավարձային ձևին, հիմք ընդունելով տրված հրահանգը: Աշխատանքի միավորները գործավարձով և աշխատանքի որերով գնահատելու համար— անհրաժեշտ է կոլխոզի բոլոր տեսակի աշխատանքները բաժանել թեթև, միջակ, ծանր և հատուկ մասերի: Կտրականապես արգելել կոլտնտեսականների աշխատանքը դրամով գնահատելը: Յեկամուսք յեվ բեբը բաշխել՝ ըստ աշ-

խատանքի տեսի. արգելել բեբի բաշխումը ըստ հողի, գույքի, շնչի յեվ այլ հատկանիշների: Յտրաքանչյուր կոլխոզում կազմակերպել արտադրական խորհրդակցություններ, վորոնցում քննության առնել տնտեսության արտադրական և ֆինանսական խնդիրները, մասնակցությամբ ակտիվ կոլտնտեսականների, հարվածայինների, մասնագետների, բրիգադիւրների և այլն: Կազմակերպել և մասնաւորեն ներգրավել կոլտնտեսականներին սոցմրցման և հարվածայնության գործի մէջ, պարգևատրելով սոցմրցման և հարվածայնության մէջ աչքի ընկնող բրիգադներին և առանձին կոլտնտեսականներին: Սա լե կոլտնտեսականների վերջին հրահանգի համառոտ բովանդակությունը:

Այս հրահանգը լիովին և ճիշտ կատարելու համար կոլխոզները պետք է ունենան համապատասխան պատրաստված կադրեր: Կադրերի պատրաստման համար այս տարի հսկայական աշխատանք է տարվում Կոլտնտեսականների, մեքենատրակտորային կայանների և այլ շահագրգռված հիմնարկների գծով:

Այս միջոցներով վորոշ չափով կարելի լե ապահով համարել կոլխոզների անհրաժեշտ աշխատողների գործը: Բայց պիտի ընդգծել և շեշտել, վոր կադրերի հարցը կոլտնտեսություններ-

րում շատ սուր և և այդ հարցով պետք է լուրջ կերպով մտախոհվեն և լավ մտածեն հենց իրենց կոլտնտեսականները, կոլխոզները և մեր տեղերի համապատասխան մարմինները և կազմակերպութունները:

Զնայած, վոր անցյալ տարի կոլխոզներում պատրաստված ուժերի կարիքը նույնպես մեծ էր, այնուամենայնիվ հաճախ միանգամայն թերագնահատում էին կոլտնտեսական միջակ գյուղացու աշխատանքի հարուստ փորձը, և չէին ոգտագործում այդ հնարավորութիւնը, փոխանակ միջակին վորպես փորձված գյուղացու ոգտագործելու արտադրութեան վերաբերվող այս կամ այն հարցը լուծելու գործում: Մեզ մոտ սովորութիւնն կար և այժմ էլ վորոշ տեղերում գոյութիւն ունի միջակին հեռու պահել այդպիսի աշխատանքներից: Այդ յերեվույթներին պէտք է վերջ տալ. այս տարի լրիվ ու արգելանալետ պիտի ոգտագործել միջակին տընտեսութեան բոլոր աշխատանքներում, խորհրդակցել նրա հետ, ակտիվ մասնակից դարձնել արտադրական խորհրդակցութիւնների աշխատանքներին, նշանակել բրիգադի ղեկավար և այլն: Այդպիսի վերաբերմունքը կնպաստի թե արտադրողականութեան բարձրացման և թե նորանոր միջակ տնտեսատերերի կոլխոզ ներգրավելու գործին:

Այժմ մենք ապրում ենք դարնաւացանի նախորդակին, դաշտային աշխատանքների համար մնում են որեր. կոլխոզիկների առաջ դրված են հետեւյալ հրատապ խնդիրները.

1) Հարկուր տկոսով մասնակցել առուների մաքրման աշխատանքներին, ապահովելով պետության կողմից նախատեսված ժամկետները: Զպետք է մոռանալ, վոր բամբակի ցանքի հաջող ընթացքը մեծ չափերով կախված է ջրի ծրագրված և խնայողաբար ոգտագործելուց: 2) Շատ կերպով վերջացնել մեքենաների ու գործիքների նորոգումը: 3) Ապահովել սնեստութիւնը պահանջվող քանակութեամբ սերմով, պարարտանյութերով յեվ այլն: 4) Պարգել գարնանացանի համար պահանջվող անասնակերի քանակը յեվ ժամանակին տեղափոխել այն: 5) Կազմել գարնանացանի որացույցային ծրագիր. այժմվանից բաշխել աշխատանքները բրիգադների ու անհատ կոլտնտեսականների մեջ: 6) Կազմակերպել արտադրական հանձնաժողովներ, մշակել յեվ քննության առնել արտադրանքի նորմաները: 7) Ձեռք առնել բոլոր միջոցները սնեստութեան բոլոր մեքենաները յեվ քաւող ուժը լրիվ ոգտագործելու համար: 8) Տրակտորների 20-ժամյա անընդհատ աշխատանքն ապահովելու համար, այժմվանից ծրագրել նավթամթերների, ջրի

յեւ սննդի ժամանակին տեղափոխելու յեւ
սպասարկելու գործը:

Հաշվի առնել անցյալ տարվա սխալները և
թերութիւնները, դնել իր բարձրութեան վրա
աշխատանքի կազմակերպումը, լախ հափով կի-
րառել հարվածայնութիւնը, սոցմրցումը և գոր-
ծարքային սխտեմը, խիստ պահպանել յուրա-
քանչյուր աշխատանքի կատարման ժամկետները,
առավել հափով բարձրացնել աշխատանքի վո-
րակը և կանոնավոր ոգտագործել ջուրը, լրիւ
ոգտագործել կենդանի ու մեռյալ ինվենտարը,
Քաղաքի պրոլետարիատի կոփված և ամուր դե-
կավարութեամբ ջախջախելով կուլակութեան և
նրա ազենտուրայի աջ և ձախ» ոպորտյունիստ-
ների կողմից կատաղի դիմադրութիւնը—առաջ
հանուն բամբակի անկախութեան, հանուն բայլ-
չեիկյան յերկրորդ գարնանացանի ծրագրի կա-
տարման և գերակատարման:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0209166

189-

ԳԻՆԸ 5 ԿՈՊ.

Գ. ՏԱՐԿՅԱՆ

Կոլхозы на фронте борьбы
за независимость хлопка

Госиздат ССР Армении
Эривань—1931